

POSTANOWIENIE

19 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 19 listopada 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa K. S.

przeciwko syndykowi masy upadłości Bank spółki akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej syndyka masy upadłości Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 29 grudnia 2021 r., VI ACa 977/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda tytułem kosztów postępowania kasacyjnego 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia pozwanemu do dnia zapłaty.**

M.L.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego Bank S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 29 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2024 r., I CSK 1107/23). Ponadto kwestie przedstawione w ramach istotnego zagadnienia prawnego muszą mieć bezpośredni wpływ na rozstrzygnięcie sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., I CSK 420/24).

Natomiast powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię wyraźnie wskazanego przepisu prawa, którego treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni wskazanego przepisu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., I CSK 446/24).

Według skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne związane z wykładnią art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 w zw. z art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c., które wyraża się w pytaniu z jaką chwilą umowa kredytu, w której zostały zawarte bezskuteczne postanowienia, bez których nie może ona wiązać, staje się trwale bezskuteczna, która to bezskuteczność otwiera drogę do żądania zwrotu przez Kredytodawcę świadczeń spełnionych w wykonaniu tej umowy oraz odsetek ustawowych za opóźnienie, tj.:

- Czy następuje to z chwilą, gdy kredytodawcy zostanie doręczone powództwo kredytobiorcy lub pismo na etapie przedsądowym, w którym zakwestionuje niedozwolone zdaniem niego postanowienia umowne, domagając się uznania umowy za nieważną, wskazując w tym piśmie, że jest w pełni świadomy wszelkich konsekwencji prawnych takiego roszczenia i godzi się na nie, nawet w sytuacji, gdy w dacie sformułowania takiego powództwa lub pisma na etapie przedsądowym oraz w okresie, w którym według tej koncepcji Kredytodawca winien podjąć działania celem dochodzenia tego roszczenia, nie funkcjonowało w obrocie prawnym pojęcie trwałej bezskuteczności umowy jako sankcji z art. 385¹ § 2 k.c., a orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych w tym okresie nie dopuszczało upadku umowy w przypadku zawarcia w niej bezskutecznych postanowień?

- Czy następuje to w chwili, gdy Kredytobiorca zostanie pouczone przez właściwy podmiot, tj. sąd krajowy, przed którym powstał spór związany z umową, o wszelkich skutkach nieważności umowy i po takim pouczeniu wyrazi świadomą i wyraźną wolę skorzystania z ochrony konsumenckiej, której konsekwencją będą roszczenia restytucyjne Kredytodawcy związane z upadkiem umowy?
- Czy następuje to w dacie, gdy spór sądowy związany z umową zostanie prawomocnie osądzony, czego wynikiem będzie upadek umowy, poprzedzony pouczeniem przez sąd krajowy, przed którym powstał ten spór o wszelkich skutkach takiego rozstrzygnięcia i wyrażeniem świadomej i wyraźnej woli skorzystania przez Kredytobiorcę z ochrony konsumenckiej, której konsekwencją będą roszczenia restytucyjne Kredytodawcy?

Ponadto zdaniem autora skargi kasacyjnej w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne związane z wykładnią art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 oraz w związku z motywem dwudziestym pierwszym Dyrektywy 93/13, sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany albo denominowany do waluty obcej klauzul odnoszących się do indeksacji kredytu kursem waluty obcej za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne i w konsekwencji przyjęcia, że umowa powinna zostać pozbawiona mechanizmu indeksacji, co skutkuje przyjęciem nieważności umowy, kierując się zasadą utrzymania umowy w mocy oraz mając na uwadze postulat przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w przypadku braku nieuczciwych warunków umownych, prawidłowe jest odwołanie się, jako do podstawy dla określenia oprocentowania zobowiązań kredytowych wyrażonych w walucie polskiej, do stawki referencyjnej WIBOR, skoro w umowie wiążącej strony stawka ta występuje i jest ona definiowana jako odnosząca się do kredytów nieindeksowanych wyrażonych w walucie polskiej?

Poza tym, skarżący dostrzegł istnienie potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zakresie w jakim przepis ten pozwala, w sytuacji usunięcia z umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej klauzuli różnicy

kursowej, na rekonstrukcję woli stron umowy w sposób, który będzie respektował zgodny zamiar stron co do charakteru umowy, poprzez sięgnięcie do obowiązującej zasady prawnej lub przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym, tj. art. 358 § 2 k.c.

Odnosząc się do wskazanych przez skarżącego wątpliwości należy przyjąć, że formułowane przez niego zagadnienie prawne jak również potrzeba wykładni wskazanych przepisów prawa stanowiły przedmiot licznych wypowiedzi zarówno Sądu Najwyższego, jak i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Nie są to zatem zagadnienia czy problemy nowe. Kwestie podnoszone przez powoda były już analizowane w judykaturze, Sąd Najwyższy podziela w pełni ugruntowane w tym zakresie orzecznictwo, na którym oparły się sądy powszechne wydając zaskarżony wyrok. Powód nie przedstawił przy tym dostatecznych argumentów dla przyjęcia, że obecna linia orzecznicza powinna ulec zmianie.

Należy zatem zasygnalizować, że Sąd Najwyższy 25 kwietnia 2024 r. podjął uchwałę pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, III CZP 25/22, w której wskazał, że w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Ponadto w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Jednocześnie Sąd Najwyższy wskazał, że jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron. Natomiast jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bieg przedawnienia roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował

względem banku związane postanowieniami umowy. Zaś jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, nie ma podstawy prawnej do żądania przez którąkolwiek ze stron odsetek lub innego wynagrodzenia z tytułu korzystania z jej środków pieniężnych w okresie od spełnienia nienależnego świadczenia do chwili popadnięcia w opóźnienie co do zwrotu tego świadczenia.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 SNU), uniemożliwiają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o wskazaną problematykę.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. art. 398²¹ k.p.c.

r.g.

[ał]